

TREKING H GORSKIM PLEMENOM TAJSKE

Irena Kavčič

UDK 915.93:323.15

TREKING H GORSKIM PLEMENOM TAJSKE

Irena Kavčič, Ceneta Štuparja 3, 1000 Ljubljana, Slovenija

Na severu Tajske globoko v deževnem pragozdu živijo gorska plemena, ki jih sestavlja šest večjih, pomembnejših in deset do dvajset manjših skupin. Izvirajo iz Mjanmara (Burme), Laosa, Kitajske in Tibeta. Nekatera izmed teh plemen so še do nedavna živela v plemenskih skupnostih, osamljeno od ostalih prebivalcev Tajske, na začetku sedemdesetih let pa so njihovo bogato kulturo odkrili zahodni turisti.

V Chiang Maiju in Chiang Raiju, dveh večjih mestih na severu Tajske, so danes turistom na voljo organizirani trekingi k »pozabljenim plemenom«. Izbrati je mogoče med dvo-, tri- ali večdnevnimi izleti, ki običajno vključujejo krajevnega vodiča, hrano in spanje pri plemenih ter jahanje slonov skozi deževni pra-

UDC 915.93:323.15

TREKKING TO THE THAI HILL TRIBES

Irena Kavčič, Ceneta Štuparja 3, 1000 Ljubljana, Slovenija

The rainforest of northern Thailand is inhabited by hill tribes. They count up to 20 groups of which there are six main ones. They have come to Thailand from Myanmar, Laos, China and Tibet. They lived primitive life, isolated from the other inhabitants of Thailand before 70s. Later on, tourists discovered their rich culture which today faces intensive erosion.

gozd, potovanje s čolnom po reki ali rafting na bambusovih splavih. Takšen dvodnevni ali tridnevni izlet osuši denarnico za 40 do 80 ameriških dolarjev, kar je približno toliko, kot bi plačali za enako dolgo bivanje v hotelu visoke kategorije v Bangkoku. Trekingi so postali vir bogastva podjetnih organizatorjev

Slika 1: Deževni gozd na severu Tajske. (Foto: I. Kavčič.)

izletov, denar pa je začel pritekati tudi h gorskim plemenom. Vasi in njihovo življenje se pod vplivom turizma spreminjajo. Domačini so prepričani, da na bolje, turist pa kaj kmalu opazi, da s tem izgublja svojo edinstvenost, čar in edino bogastvo, ki so ga kdaj imeli, svojo kulturo in stoletja dolgo tradicionalno življenje daleč stran od civilizacij.

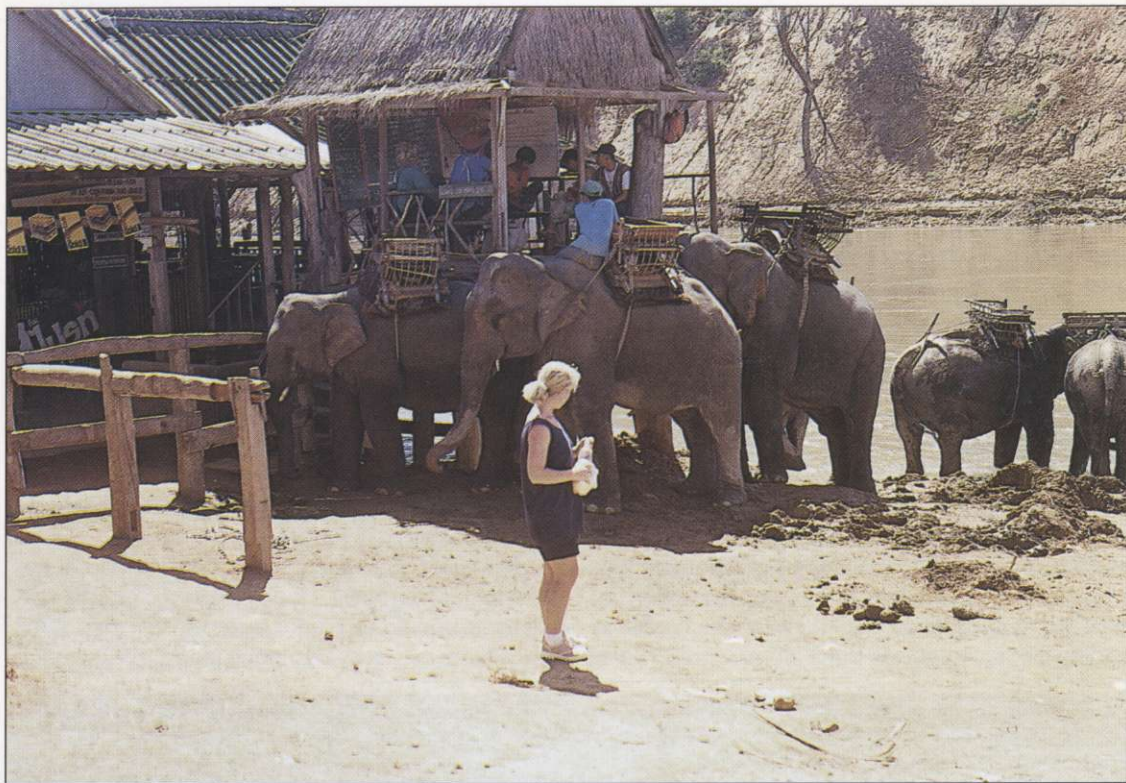
Trekingi v okolici Chiang Maija se običajno začnejo v majhni vasi Mae Taem, kjer je tabor za urjenje slonov. Če pridete dovolj zgodaj, lahko slone, slončke in njihove skrbnike ujamete v reki pod taborom pri jutranjem umivanju. V takšnih taborih so slone nekoč urili za pomoč v džungli, zlasti za prenašanje in vlečenje hlodov, danes pa so sloni v službi dogodivščin željnih turistov. Ko je obisk gorskih plemen postal obvezen cilj vsakega turista na severu Tajske, je jahanje slonov postalo eno glavnih zanimivosti turistične ponudbe. Naselja gorskih plemen so oddaljena od izhodiščnega tabora več ur hoda navkreber in tako je jahanje slonov postalo praktična, nenavadna in zabavna popestritev izleta. Preden se podate na slone, morate prečkati reko prek viseče-

ga bambusovega mostu, katerega boljši opis bi bil »viseča usoda«. Nato zajezdite slona. Za ta namen imajo pripravljene hiške ob drevesih, kamor se povzpnete po lestvi, sloni pa so že tako izurjeni, da se z glavo postavijo ob hiško, vi pa se prek njihovih glav povzpnete do sedla oziroma lesenega sedeža na njihovih hrbtih. Pot poznajo tako dobro, da se kar sami podajo proti cilju. Če si slon ob poti privošči malo slastnega riža, ga droben frč s fračo tajskega dečka zopet vrne na pravo pot. Vsakemu udomaćenemu slonu je namreč določen skrbnik, ki mu običajno pomaga njegov sin. Oba spremljata slona skozi celo njegovo življenje. Urjenje slonov se začne med tretjim in petim letom starosti. Človeku sloni zvesto služijo do šestdesetega leta starosti, ko jim je po tajskem pravu »priporočljivo« vrniti svobodo v divjini, kjer v povprečju živijo do osemdesetega leta starosti.

Kjub teži, ki je pri odraslih slonih okoli pet ton, so prav urni in spretni. Hodijo s hitrostjo do 23km/h. Njihova stopala so zaradi svoje velikosti zelo stabilna, tlak na cm² zemljišča pa je manjši kot pri srni in

Slika 2: Do baznega tabora vodi pot le prek bambusovega mostu, ki komaj zasluži svoje ime. (Foto: I. Kavčič.)

Slika 3: Sloni so veliki, zato morajo turisti najprej zlesti do hiške in od tam prek slonove glave na leseno klopco.
(Foto: I. Kavčič.)

prav zato nimajo znatnejšega negativnega vpliva na prst in rastje.

Poleg spremljevalcev slonov vas na trekingu spremlja tudi krajevni vodnik, ki vas varno vodi skozi tropski deževni pragozd. Od njega se poleg poznavanja poti in jezika gorskih plemen pričakuje tudi delna obrambna usposobljenost, če ob prebijanju skozi deževni tropski gozd pride do srečanja s kačo ali drugimi nevarnimi prebivalci gozdov. V preteklosti so bili pogosti tudi primeri oboroženih ropov turistov, saj med bivanjem pri plemenih turisti svojega premoženja ne zaupajo hotelom v izhodiščnih krajih izleta in tudi vsak turistični vodič svetuje, da imate vredne stvari raje vedno pri sebi.

Na Tajskem živi vsaj dvajset gorskih plemen, med katerimi je šest glavnih: Hmong, Karen, Mien, Lau, Lisu in Aka. Med seboj se ločijo po izvoru in kulturi, najpogosteje pa po jeziku in oblačilih. Pripadniki omenjenih plemen skupaj štejejo okoli milijon ljudi. To je manj kot 2 % od 59 milijonov vsega prebivalstva Tajske (5).

Gorska plemena, ki živijo v obmejnem severnem delu Tajske, sodijo na dno gospodarske in družbene lestvice tajske družbe. Še do nedavna so se preživljali s požigalnim poljedelstvom, lovom in pridelavo opija, danes pa dobijo velik del prihodkov od prodaje ročno tkanih oblačil in lesenih izdelkov ter gostovanja turistov v vasi. Turisti so namreč spoznali bogastvo gorskih plemen, ki tiči v kulturni dediščini ter naravi, v kateri živijo. Marsikdo pride sem z namenom, da dan ali dva živi življenje svojih davnih prednikov.

Pred razvojem treking turizma v sedemdesetih letih tega stoletja so se prebivalci zaradi požigalnega poljedelstva stalno selili, saj se je prst hitro izčrpala in pridelki riža niso več zadovoljevali potreb. Danes lahko prebivalci gorskih plemen z denarjem, pridobljenim od turistov, hrano nakupujejo v mestu in se jim ni več potrebno seliti. V mesto odhajajo le tisti člani skupnosti, ki poznajo tajski jezik, saj ima vsako gorsko plemo svoj jezik.

V zadnjih treh desetletjih, predvsem pa po letu 1990, se je izgled in način življenja v vaseh gorskih

Slika 4: Ker so naselja gorskih plemen oddaljena tudi več ur hoda, je jahanje slonov nenadomestljiva ter hkrati nenavadna in zabavna popestritev izleta. (Foto: I. Kavčič.)

plemen močno spremenil. Namesto malih pritličnih kolib so zrasle večje prostorne večsobne lesene hiše z velikim osrednjim prostorom in sobo za goste. Bambusove kozarce so nadomestili stekleni, namesto lova igrajo odbojko, družinske pogovore sta zamenjala radio in televizija, nekateri so si že priskrbeli štirikolesne konjičke. Morda ni več dolgo, ko bodo sem speljane še moderne ceste in bodo vasi gorskih plemen postale podobne človeškemu živalskemu vrtu oziroma bolje rečeno safariju.

Krajevno prebivalstvo meni, da je turizem prinesel veliko pozitivnega, predvsem višji standard, kar je boljše za vlado in ljudi. S turizmom se je namreč za ta pozabljena ljudstva v deževnih pragozdovih začela zanimati tudi vlada, ki danes dvem do trem otrokom iz vsakega gorskega plemena po pet do šest letnem končanem šolanju v vaških šolah plača srednje šolanje v dolini.

Organizatorji trekingov ne razumejo, da novosti po modi razvitega sveta ne prinašajo sreče gorskemu plemenu. Tudi oni ne vidijo, kako ta gorska

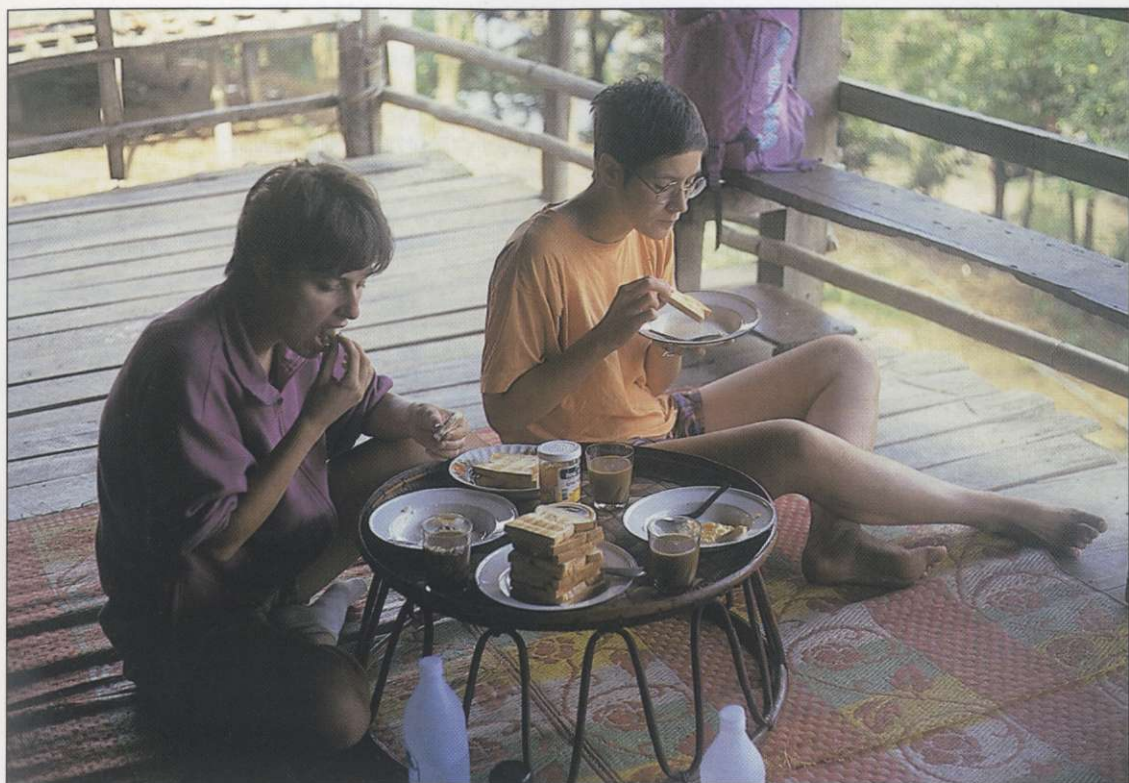
ljudstva pred njihovimi očmi izgubljajo vse svoje bogastvo: svojo kulturo, način življenja in posebnosti, zaradi katerih tisoči ljudi letno obiskujejo ta plemena. Morda le še nekaj let takšnega razvoja, pa bodo Tajci lahko svoje turiste namesto daleč v gore peljali kar k sebi domov, saj turisti tako ne bi več opazili razlike ... Turisti od trekinga h gorskimi plemenom pričakujejo vse kaj drugega kot gorske hotelčke in Nescaffe za zajtrk. Z modernizacijo gorskih vasic želijo turiste namestiti v čim bolj udobno in urejeno okolje, vendar prihaja prav do nasprotnega učinka, saj se zaradi takšnega razvoja zmanjšuje zanimivost teh vasi. Izguba pomena teh plemen za turizem je še najmanj boleča točka takšnega razvoja. Če se bo tak razvoj nadaljeval, bodo prebivalci vse bolj podobni urbaniziranim prebivalcem Tajske, a vendarle nikdar enakovredni. Slej ko prej se bo s prevzemanjem urbanih navad pojavila tudi težnja po zapustitvi teh oddaljenih gozdnatih območij in preselitve v kraje s širšim življenjskim spektrom, v mesta, kjer jih čaka asimilacija. Vlada s šo-

Slika 5: Gorsko pleme Karen je z 265.000 pripadniki daleč najštevilčnejše gorsko pleme Tajske.
(Foto: I. Kavčič.)

Slika 6: Drugo največje tajsko gorsko pleme Modri Hmong se od ostalih razlikuje po modrih krilih.
(Foto: I. Kavčič.)

Slika 7: Zajtrk pri gorskih plemenih se razlikuje od zajtrka v hotelu le še po sedenju na tleh. (Foto: I. Kavčič.)

lanjem otrok gorskih plemen tak razvoj nehote le pospešuje.

Gorska plemena so spoznala denar in njegovo moč. Mislijo, da so s turizmom naleteli na zlato jamo, v kateri pa resnici na ljubo izgubljajo svojo posebnost, kulturo in način življenja. Izgubljajo edino bogastvo, ki so ga imeli, a vendar žal tega še niso spoznali.

1. Davis, B. 1993: *Discover Thailand*. Oxford.
2. Geography. Internet: http://www.icomos.org/www_vl_geography.html.
3. Rafferty, M. D. 1993: *A geography of World Tourism*. New Jersey.
4. Robinson, H. 1979: *A Geography Tourism*. Huddersfield.
5. Rutherford, S. 1996: *Thailand*. London.
6. Williams, P. 1988: *Geographical magazine* 12. London.